

Muzeum Lat Szkolnych Stefana Żeromskiego, oddział Muzeum Narodowego w Kielcach powstało z okazji setnej rocznicy urodzin pisarza, przypadającej w 1964 roku. Swą siedzibę znalazło w południowej części dawnej szkoły, do której w latach 1874-1886 chodził Stefan Żeromski. Wieloletni budynek szkolny coraz gorzej spełniał wymogi placówki edukacyjnej, dlatego władze powzięły decyzję o wybudowaniu nowego gmachu szkolnego. W roku szkolnym 1962/63 młodzież rozpoczęła naukę w I Liceum Ogólnokształcącym im. Stefana Żeromskiego przy ul. ks. Piotra Ściegiennego.

Zabytkowy budynek szkolny poddano generalnemu remontowi. W tym czasie kustosz Muzeum Świętokrzyskiego - Aleksandra Dobrowolska, z wykształcenia polonistka, podjęła starania, aby odnowione wnętrza zaadaptować na siedzibę muzeum. W 1950 roku, z okazji 25 rocznicy śmierci pisarza przygotowała mu wystawę, prezentowaną w mieście autora *Ludzi bezdomnych*.

Polonistce w powołaniu Muzeum Lat Szkolnych Stefana Żeromskiego, oddziału Muzeum Narodowego w Kielcach wtórowali: prof. Stanisław Lorentz-muzealnika, historyka sztuki, a także, historycy literatury, badacze literackiego dorobku autora *Wiernej rzeki* - prof. Kazimierz Wyka oraz prof. Henryk Markiewicz. Czynnie zaangażowana w powstawanie muzeum była córka pisarza - Monika Żeromska. Środki finansowe na otwarcie placówki pozyskano ze Społecznego Funduszu Odbudowy Kraju i Stolicy. Mając zaplecze finansowe, merytoryczne poparcie znawców życia i twórczości Stefana Żeromskiego, Aleksandra Dobrowolska zajęła się pracami nad scenariuszem ekspozycji biograficzno - literackiej. W pracach przy otwarciu muzeum pomagał jej sztab osób. Wśród nich znaleźli się inż. arch. Jan Muniak - odpowiedzialny za projekt plastyczny wystawy, Jan Łęski - prace plastyczne na ekspozycji, zdjęcia były dziełem Jana Siudowskiego. Tworzona ekspozycja zajmowała powierzchnię ok.240 metrów (dwie dawne sale lekcyjne, część korytarza szkolnego oraz trzykondygnacyjna klatka schodowa) i został oddzielona od pozostałych pomieszczeń w budynku - ozdobną kratą, której projekt przygotował Jan Gołka, zaś wykonaniem zajął się Jan Laskowski.

Uroczyste otwarcie Muzeum Lat Szkolnych Stefana Żeromskiego nastąpiło 28 czerwca 1965 roku. Uczestniczyli w nim przedstawiciele Ministerstwa Kultury i Sztuki, dyrekcja Muzeum Świętokrzyskiego oraz z-ca przewodniczącego Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej S. Bąk - Dzierżyński, który dokonał oficjalnego otwarcia placówki. Starannie przygotowana ekspozycja biograficzno - literacka zyskała popularność wśród mieszkańców miasta. Okazało się również, iż stanowi ona świetne uzupełnienie dla

szkolnych treści dydaktycznych, przekazywanych przez nauczycieli w placówkach oświatowych w całej Polsce.

W 1967 roku w Muzeum Lat Szkolnych Stefana Żeromskiego zaczęła pracować mgr Kazimiera Zapałowa, wielka miłośniczka twórczości Stefana Żeromskiego. Z inicjatywy późniejszej kustosz Kazimiery Zapałowej, od 1969 roku zaczęto organizować Muzealne Dni Żeromskiego - dwudniowe, jesienne imprezy, podczas których w referatach, wspomnieniach, filmach, fotografiach, spotkaniach z bliskim pisarza, wystawach przybliżano postać i literacki dorobek Stefana Żeromskiego. Jesienne spotkania odbywały się regularnie do 1985 roku. Z okazji 50-lecia funkcjonowania muzeum w terminie 9.04-26.07.2015 r. w siedzibie muzeum zostanie udostępniona ekspozycja czasowa *Pół wieku Muzeum Lat Szkolnych Stefana Żeromskiego*. Przestrzeń wystawy została podzielona na kilka bloków tematycznych, ukazujących najważniejsze aspekty działalności muzeum.

Na ekspozycji będziemy mogli oglądać plakaty nawiązujące do zorganizowanej wystawy z okazji 25. rocznicy śmierci pisarza oraz plakaty z wystawy objazdowej, która była prezentowana w wielu miejscach w Polsce; szereg archiwalnych fotografii z otwarcia placówki w 1965 roku. Żywo zaangażowana w powstawanie Muzeum Lat Szkolnych Stefana Żeromskiego, oddziału Muzeum Narodowego w Kielcach była córka pisarza - Monika Żeromska, dlatego część wystawy została poświęcona związkom kobiety z muzeum i Kielcami.

Kolejnym aspektem, na który chcemy położyć nacisk jest przypomnienie działalności kulturalno-wydawniczej muzeum. W latach 70. kierownik muzeum - Kazimiera Zapałowa zaczęła organizować spotkania *Muzealne Dni Żeromskiego*, *Muzealne rozmowy o literaturze*, *Degustacje poetyckie*. W ramach tych imprez odbywały się wykłady, prelekcje, spotkania z aktorami, pisarzami, znawcami życia i twórczości Stefana Żeromskiego. Zgromadzone przez muzeum dużych formatów zdjęcia, przedstawione chronologicznie stworzą opowieść o działalności kulturalno-artystycznej muzeum. Oglądamy na nich Monikę Żeromską, prof. Henryka Markiewicza, prof. Jerzego Kądziałę, Martę Lipińską czytającą fragmenty *Ludzi bezdomnych*, twórców filmu *Krajobrazy Żeromskiego* - Barbarę Wachowicz i Kazimierza Grabowskiego, Jana Englerta, Agnieszki Fitkau-Perepeczko, Marka Perepeczko, Barbary Horowianki, Mieczysława Voita i innych.

Najważniejszą częścią rocznicowej ekspozycji będzie pokazanie najcenniejszych eksponatów Muzeum Lat Szkolnych Stefana Żeromskiego, oddziału Muzeum Narodowego w Kielcach - eksponatów, które ze względów konserwatorskich przez tak długi czas nigdy nie były pokazywane tj. listów i rękopisów pisarza, pamiątek po rodzicach, pierwszych wydań powieści Żeromskiego oraz utworów wydanych pod literackimi pseudonimami: Józefa Katerli

i Maurycego Zycha, szeregu rysunków wykonanych do powieści Stefana Żeromskiego, których autorami byli min. Antoni Uniechowski, Szymon Kobyliński, Jan Marcin Szancer, Monika Żeromska, Henryk Papiernia. Wystawa czasowa to także sposobność do pokazania przedmiotów będących własnością samego pisarza - kałamarza zakopiańskiego, biletu wizytowego czy jedynej i unikatowej płyty z głosem autora *Szyzyfowych prac*.